

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องการจัดการนางข้าวประจำหมู่บ้านในจังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์ในการวิจัยดังนี้

1. เพื่อศึกษาการจัดการนางข้าวประจำหมู่บ้านในจังหวัดเชียงใหม่ทั้ง 3 ระดับ คือ ระดับดี ระดับปานกลาง และระดับที่ต้องปรับปรุงแก้ไข
2. เพื่อศึกษาถึงปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ ในการจัดการของคณะกรรมการบริหาร นางข้าวประจำหมู่บ้าน

จำนวนประชากรที่ศึกษาครั้งนี้ เป็นคณะกรรมการบริหารนางข้าวประจำหมู่บ้านในจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 40 นาง โดยทำการสุ่มตัวอย่างร้อยละ 25 ของจำนวนนางข้าวในจังหวัดเชียงใหม่ ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป ใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ลักษณะของข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการนางข้าวประจำหมู่บ้าน

นางข้าวที่ศึกษาทั้งหมดมีจำนวน 40 นาง แบ่งออกเป็นนางข้าวระดับดี ร้อยละ 35.0 ระดับปานกลาง ร้อยละ 42.5 ระดับดี ระดับที่ต้องปรับปรุงแก้ไข ร้อยละ 22.5

สถานที่ตั้งนางข้าวประจำหมู่บ้านส่วนใหญ่ ร้อยละ 72.5 ตั้งอยู่ที่สาธารณะอื่นๆ ร้อยละ 12.5 ตั้งอยู่ที่วัดและ อบต.

คณะกรรมการบริหารนางข้าวประจำหมู่บ้านส่วนใหญ่มากกว่า 8 คน ประกอบด้วย ประธานคณะกรรมการ รองประธานคณะกรรมการ เหนียวุฒิิก เลขานุการ หรือประชาสัมพันธ์ และกรรมการอีก 2-4 คน ตามความเหมาะสม

การเลือกตั้งคณะกรรมการเป็นไปตามกฎระเบียบข้อบังคับในการเลือกตั้งแบบประชาธิปไตย โดยให้มีการจัดประชุมเลือกตั้งกำหนดการสิ้นสุดอายุการบริหารงาน ส่วนคณะกรรมการชุดใหม่จะเข้ามาทำหน้าที่แทนจะต้องได้รับการแต่งตั้งก่อนที่คณะกรรมการชุดเก่าสิ้นสุดอายุ

กิจกรรมการอบรมการบริหารนางข้าว มีเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรหรือเชิงวิทยากร ผู้เชี่ยวชาญเข้าร่วมประชุม เพื่อกระตุ้นให้คณะกรรมการเห็นความสำคัญของประโยชน์จากนางข้าวในการเป็นแหล่งสำรองข้าวพันธุ์ดี ประเด็นที่สำคัญในการดำเนินงานการบริหารนางข้าว การดำเนินธุรกิจนางข้าว การประชุมคณะกรรมการบริหารนางข้าว และการผลิตพันธุ์ข้าว

การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสมาชิกกลุ่มนางข้าวกับคณะกรรมการบริหารนางข้าว ส่วนร่วมในการประชุม ร่วมกิจกรรมปลูกข้าว นำข้าวขึ้นฉาง ร่วมหุ้น และส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น

ผลการดำเนินงาน ผลิตข้าวพันธุ์ดี กข.6, กข.8, กข.10, สันป่าตอง พันธุ์ข้าวสำรอง 4.0-6.5 ตัน เงินทุนหมุนเวียน 10,000-20,000 บาทต่อปี มีการแบ่งปันผลให้สมาชิกทุกปี จัดการประชุม 4-6 ครั้งต่อปี อุปสรรคต่อผลการดำเนินงานคือ ภัยแล้งและโรคระบาด

แผนการดำเนินงาน ผลิตข้าวพันธุ์ดี กข.6, กข.8, กข.10, สันป่าตอง และหมอนอง พันธุ์ข้าวสำรองนาง 1-6 ตัน เงินทุนหมุนเวียน 10,000-20,000 บาทต่อปี มีการแบ่งปันผลให้สมาชิกทุกปี จัดการประชุม 4-6 ครั้งต่อปี ของบประมาณช่วยเหลือจากองค์การบริหารส่วนตำบลและหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง

จำนวนสมาชิกของกลุ่มนางข้าว ร้อยละ 45.0 มี 100-150 คน โดยมีสมาชิกเฉลี่ย 105 คน โดยมีนางข้าวระดับดี ร้อยละ 17.5 มีต่ำกว่า 100 คน นางข้าวระดับปานกลาง ร้อยละ 27.5 มี 100-150 คน นางข้าวระดับที่จะต้องปรับปรุงแก้ไข

พื้นที่ปลูกข้าวของสมาชิกกลุ่มนางข้าวประจำหมู่บ้าน ร้อยละ 55.0 มี 601-800 ไร่ ร้อยละ 20 มี 801-1,000 ไร่ ร้อยละ 10 มี 401-600 ไร่ และมากกว่า 1,000 ไร่ นางข้าวทั้ง 3 ระดับ มีพื้นที่ปลูกข้าว 601-800 ไร่ โดยมีพื้นที่ปลูกข้าวเฉลี่ย 765.93 ไร่

การจัดการประชุม ประชุมของคณะกรรมการเฉลี่ย 2.92 ครั้งต่อปี ส่วนใหญ่นางข้าวระดับดี ประชุมมากกว่า 2 ครั้งต่อปี นางข้าวระดับปานกลาง ประชุม 2 ครั้งต่อปี นางข้าวระดับที่จะต้องปรับปรุงแก้ไข ประชุม 1 ครั้งต่อปี ประชุมใหญ่ของสมาชิกเฉลี่ย 1.39 ครั้ง ต่อปี นางข้าวระดับดี และระดับที่จะต้องปรับปรุงแก้ไข ประชุม 1 ครั้งต่อปี นางข้าวระดับปานกลาง ประชุม 2 ครั้งต่อปี

จำนวนพันธุ์ข้าวสำรองนาง ร้อยละ 37.5 จำนวน 1-3 ตัน โดยมีจำนวนพันธุ์ข้าวเฉลี่ย 2.85 ตัน นางข้าวระดับดี ร้อยละ 27.5 มากกว่า 3 ตัน นางข้าวระดับปานกลาง ร้อยละ 27.5 มี 1-3 ตัน นางข้าวระดับที่จะต้องปรับปรุงแก้ไข ร้อยละ 15 ไม่มีพันธุ์สำรองนาง

พันธุ์ข้าวสำรองพันธุ์ กข.6 จำนวน 18 นาง เฉลี่ย 5.19 ตัน พันธุ์ กข.10 จำนวน 5 นาง เฉลี่ย 0.66 ตัน พันธุ์สันป่าตอง จำนวน 4 นาง เฉลี่ย 1.62 ตัน นางข้าวระดับดีมีพันธุ์ข้าว กข.6,

เหนียวสันป่าตอง และ กข.8 นางข้าวระดับคิมมีพันธุ์ข้าว กข.6, เหมขนอง 62 M, กข.10 และ กข.8
นางข้าวระดับที่จะต้องปรับปรุงแก้ไข มีพันธุ์ข้าว กข.6 และ ไม่มีพันธุ์ข้าวสำรองนาง

ลักษณะการกึ่งมีข้าว สมาชิกกึ่งมีข้าวลักษณะพันธุ์ข้าว 43.5 ต้น จำนวนสมาชิก 940 คน
กึ่งมีข้าวเพื่อบริโภค 70.5 ต้น จำนวนสมาชิก 1,132 คน

อัตราดอกเบี้ย กึ่งมีลักษณะพันธุ์ข้าวร้อยละ 54.5 อัตราดอกเบี้ยมากกว่าร้อยละ 40 ต่อปี
เฉลี่ยร้อยละ 36.27 ต่อปี กึ่งมีเพื่อบริโภคร้อยละ 53.6 อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 20-40 ต่อปี
เฉลี่ยร้อยละ 22.32 ต่อปี

การทำหนังสือกึ่งมีร้อยละ 57.5 ใช้ตามแบบใบมีข้าวของนางข้าวกำหนดเอง ส่วนใหญ่
นางข้าวระดับคิม ร้อยละ 22.5 ใช้ตามแบบใบมีที่กรมส่งเสริมการเกษตรกำหนด นางข้าวระดับ
ปานกลาง ร้อยละ 35.0 ใช้ตามแบบใบมีของนางข้าวกำหนดเอง นางข้าวระดับที่จะต้อง
ปรับปรุงแก้ไขใช้ตามใบมีของนางข้าวกำหนดเอง และสมุดบัญชีกลุ่ม

ความสามารถในการส่งคืนข้าว ร้อยละ 35.0 ส่งคืนข้าวได้ตามกำหนด ร้อยละ 30.0
ส่งคืนข้าวได้สูงกว่า 50% นางข้าวระดับคิม ร้อยละ 27.5 ส่งคืนข้าวได้ตามกำหนด นางข้าวระดับ
ปานกลาง ร้อยละ 17.5 ส่งคืนข้าวได้สูงกว่า 50% นางข้าวที่จะต้องปรับปรุงแก้ไข ร้อยละ 12.5
ไม่สามารถรวบรวมส่งคืนข้าวได้ตามกำหนด

การคัดพันธุ์ข้าวคืนร้อยละ 52.5 มีการคัดพันธุ์ข้าวคืนเพื่อเป็นพันธุ์ข้าวสำรองนาง
ถูกต้องตามหลักวิชาการ ส่งคืนข้าวตามกำหนดให้แน่นอน ชนิดพันธุ์ข้าวตรงตามพันธุ์ที่กึ่งมี
และการทำหนังสือส่งคืนชำระการยืม

การจัดทำบัญชีร้อยละ 67.5 มีการจัดทำและสามารถตรวจสอบได้ ร้อยละ 32.5 มีการ
จัดทำแต่ไม่สามารถตรวจสอบได้ นางข้าวระดับคิม ร้อยละ 35.0 นางข้าวระดับปานกลาง
ร้อยละ 32.5 จัดทำบัญชีและสามารถตรวจสอบได้ นางข้าวระดับที่จะต้องปรับปรุงแก้ไข
ร้อยละ 22.0 จัดทำบัญชีแต่ไม่สามารถตรวจสอบได้

รูปแบบบัญชีนางข้าว การจัดทำเอกสารประกอบการลงบัญชี ร้อยละ 67.5 จัดทำใบมี
ข้าวและใบชำระคืนข้าว นางข้าวระดับคิมใช้ใบสำคัญจ่ายเงิน ใบมีข้าวและใบชำระคืนข้าว และ
ใบเสร็จรับเงินขายข้าว นางข้าวระดับปานกลางและระดับที่จะต้องปรับปรุงแก้ไข ใช้ใบสำคัญ
จ่ายเงินและใบมีข้าว ใบชำระคืนข้าว ส่วนการจัดทำเอกสารในระบบบัญชี ร้อยละ 55.0 มีสมุด
บัญชีคุมข้าว ร้อยละ 42.5 มีบัญชีย่อยลูกหนี้ข้าว ร้อยละ 17.5 มีสมุดบัญชีเงินสด โดยนางข้าว
ระดับคิมจัดทำสมุดคุมข้าว บัญชีย่อยลูกหนี้ข้าวและสมุดบัญชีเงินสด ส่วนนางข้าวระดับปาน
กลางและระดับที่จะต้องปรับปรุงแก้ไข จัดทำเอกสารในระบบบัญชีไม่ครบ

จำนวนเงินทุนหมุนเวียนร้อยละ 37.5 มีเงินทุนหมุนเวียน 5,000-10,000 บาทต่อปี โดยมีเงินทุนหมุนเวียนเฉลี่ย 22,351.82 บาทต่อปี ฉางข้าวระดับดี ร้อยละ 30.0 มีมากกว่า 10,000.-บาทต่อปี ฉางข้าวระดับปานกลาง ร้อยละ 32.5 มี 5,001-10,000.- บาทต่อปี ฉางข้าวระดับที่จะต้องปรับปรุงแก้ไข ร้อยละ 12.5 มีไม่เกิน 5,000.- บาทต่อปี

ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการฉางข้าวประจำหมู่บ้าน พบว่าด้านพันธุ์ข้าวสารอง การคืนข้าวสารอง ไม่ได้ตามเป้าหมาย ไม่ได้มีการคัดพันธุ์ข้าวเมื่อส่งคืนข้าว ไม่มีพันธุ์สารอง ฉาง คณะกรรมการขาดความรู้เรื่องการจัดทำบัญชีและขาดประสบการณ์การทำบัญชี

ความต้องการในการจัดการฉางข้าวพบว่า ควรจัดฝึกอบรมคณะกรรมการบริหาร ฉางข้าวและเลือกสรรหาบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ จัดระเบียบการประชุมในประเด็นที่สำคัญตามฤดูกาล พันธุ์ข้าวสารองให้เน้นการคัดพันธุ์ข้าวตามหลักวิชาการทำหนังสือสัญญา กู้ยืมและควรพิจารณาขีดเวลาชำระคืนตามความจำเป็น ให้คณะกรรมการติดตามตรวจสอบการ คัดพันธุ์ข้าว ฝึกอบรมเรื่องการจัดทำบัญชี และของงบประมาณสนับสนุนจากหน่วยงานราชการ

ความสำเร็จของกลุ่มฉางข้าวเพราะคณะกรรมการบริหารมีความรู้ความสามารถ ความสามัคคี ความซื่อสัตย์ และความร่วมมือของสมาชิก

กลุ่มที่ไม่ประสบผลสำเร็จเพราะคณะกรรมการบริหารไม่เข้มงวดในการตรวจสอบการ คืนข้าว มีการปลอมปน ความชื้นสูง เกิดโรคระบาดและภัยแล้ง

การอภิปรายผล

การจัดการฉางข้าวประจำหมู่บ้าน คณะกรรมการบริหารฉางข้าวมีหลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินงานของคณะกรรมการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ คณะกรรมการบริหารฉางข้าว ประกอบด้วยบุคคลที่เป็นเกษตรกร มีความเชื่อถือได้ในหมู่บ้านหรือกลุ่มฉางข้าวประจำหมู่บ้าน เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ ที่ได้มีการประชุมเลือกตั้งขึ้นมาบริหารฉางข้าว การเลือกตั้ง เป็นไปตามกฎระเบียบข้อบังคับของฉางข้าว การบริหารฉางข้าวกำหนดการสิ้นสุดอายุการบริหารงาน และมีการแต่งตั้งคณะกรรมการชุดใหม่ก่อนที่คณะกรรมการชุดเก่าสิ้นสุดอายุ คณะกรรมการบริหารจะกำหนดระเบียบวิธีการ การจัดการฉางข้าว รวมทั้งดำเนินกิจกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับฉางข้าวเพื่อการดำเนินการให้ได้ประสบผลสำเร็จและเกิดประโยชน์ต่อกลุ่ม สมาชิกฉางข้าวสูงสุด ดังหลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินงานของกรมส่งเสริมการเกษตร (2537:5) กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินงานของคณะกรรมการบริหารฉางข้าวประจำหมู่บ้าน เป็นผู้ บริหารและงานแผนควบคุมการดำเนินงานของฉางข้าวให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ฉางข้าว ประจำหมู่บ้านเป็นผู้กำหนดระเบียบ วิธีการและการกู้ยืมพร้อมการนำส่งคืนพันธุ์ข้าวและ

ข้าวเปลือก การรวบรวมข้าวเปลือกเพื่อรอการจำหน่าย กำหนดคุณสมบัติ และสถานภาพของผู้
 กู้ยืม ควบคุมและตรวจสอบคุณภาพเมล็ดพันธุ์ข้าว คุณภาพเมล็ดข้าวที่เก็บไว้ในฉางให้อยู่ใน
 สภาพที่ดีเสมอ จัดทำบัญชีรายรับและรายจ่าย พร้อมบัญชีรายละเอียดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้ง
 ติดตามทวงถามการชำระหนี้จากผู้กู้ยืม ประชาสัมพันธ์และรวบรวมสมาชิกร่วมจัดทำแปลงเพิ่ม
 ผลผลิตข้าว และผู้สนใจมาเป็นสมาชิกของฉางข้าว พิจารณาคัดเลือกเกษตรกรอาสาสมัครเพื่อ
 ร่วมจัดทำแปลงขยายพันธุ์ข้าวพันธุ์ดี และปุ๋ยเคมี ผลผลิตข้าวที่ได้นำเข้าหมุนเวียนหรือเปลี่ยน
 พันธุ์ข้าวในฉาง โดยเกษตรกรอาสาสมัครได้รับผลตอบแทนเป็นข้าวเปลือกคืน พร้อมค่าตอบแทน
 อีกจำนวนหนึ่ง ตลอดจนการดำเนินการในกิจกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับฉางข้าวเพื่อการต่อ
 เนื่องในการดำเนินการให้ได้ประสพผลสำเร็จ และเกิดประโยชน์ต่อสมาชิกสูงสุด

กิจกรรมการอบรมคณะกรรมการบริหารฉางข้าวเพื่อกระตุ้นให้คณะกรรมการเห็น
 ความสำคัญของประโยชน์จากฉางข้าว ในการเป็นแหล่งสำรองข้าวพันธุ์ดีในการดำเนินธุรกิจ
 ฉางข้าว การประชุมและการผลิตพันธุ์ข้าว โดยมีเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและวิทยากร
 ผู้เชี่ยวชาญ กรมส่งเสริมการเกษตร (2540) เน้นวัตถุประสงค์การอบรมเป็นเป้าหมายในการ
 ดำเนินงานและผลประโยชน์ที่ได้รับจากการร่วมโครงการ การบริหารฉางข้าว การดำเนินธุรกิจ
 ฉางข้าว การจัดทำบัญชีกู้ยืมพันธุ์ข้าว และการจัดประชุมคณะกรรมการและสมาชิก

การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของคณะกรรมการกับสมาชิกในการร่วมประชุม ร่วมปลูก
 ข้าว นำข้าวขึ้นฉาง ร่วมหั่น และร่วมแสดงความคิดเห็น สุริยา (2536) พยายามทำให้สมาชิกกลุ่ม
 มีส่วนร่วมในแง่การวางแผน อภิปรายปัญหาพร้อมกัน ร่วมกันซื้อขายผลผลิตและร่วมกันพัฒนา
 หมู่บ้านของตนเอง

การดำเนินงานของฉางข้าว ผลการดำเนินงานได้ผลิตข้าวพันธุ์ดี มีพันธุ์ข้าวสำรองฉาง
 4-6 ตัน มีเงินทุนหมุนเวียน มีการแบ่งปันผลทุกปี รวมทั้งจัดการประชุม มีการให้ผู้กู้ยืมข้าวไปทำ
 พันธุ์และบริโภค มีการคัดพันธุ์ข้าว มีการจัดทำบัญชีกู้ยืมพันธุ์ข้าว ส่วนแผนการดำเนินงานจะ
 ได้มีการผลิตข้าวพันธุ์ดี มีพันธุ์ข้าวสำรองฉาง มีเงินทุนหมุนเวียน การแบ่งปันผล การจัดประชุม
 ให้ผู้กู้ยืมพันธุ์ข้าวเพื่อไปทำพันธุ์และบริโภค มีการคัดพันธุ์ข้าวและจัดทำบัญชี กรมส่งเสริม
 การเกษตร (2540) การดำเนินงานธุรกิจของฉางข้าวประจำหมู่บ้าน ต้องมีพันธุ์ข้าวและ
 ข้าวเปลือกสำรอง ฉาง ดำเนินการให้ผู้กู้ยืมพันธุ์ การชำระหนี้การยืมพันธุ์ข้าว การถือหุ้น การจัดทำ
 บัญชีฉางข้าวประจำหมู่บ้าน การจัดประชุม มีการจัดประชุมคณะกรรมการบริหารฉางข้าว
 เฉลี่ย 2.92 ครั้งต่อปี จัดประชุมสมาชิกเฉลี่ย 1.39 ครั้งต่อปี กรมส่งเสริมการเกษตร (2537) ควร
 มีการจัดประชุมคณะกรรมการเป็นระยะ ๆ ตามที่เห็นควร เช่น ทุก 2 เดือน หรือทุก 3 เดือน และ
 ควรมีการจัดประชุมสมาชิกอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง ซึ่งฉางข้าวระดับดี ประชุมมากกว่า 2 ครั้งต่อปี

นางข้าวระดับปานกลาง ประชุม 2 ครั้งต่อปี และนางข้าวระดับที่จะต้องปรับปรุงแก้ไข ประชุม 1 ครั้งต่อปี

จำนวนสมาชิกของกลุ่มนางข้าวโดยเฉลี่ย 105 คน เข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่ม ปฏิบัติตามข้อบังคับของกลุ่ม มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น มีส่วนร่วมในการจัดการนางข้าว วรรณิ (2540) สมาชิกกลุ่มต้องเข้าใจและปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับของกลุ่ม มีความซื่อสัตย์ สามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่ และให้ความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมกลุ่มอย่างต่อเนื่อง มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มได้ดี ข้าวที่มีพื้นที่ปลูกข้าวเฉลี่ย 765.93 ไร่ ของสมาชิกกลุ่มนางข้าว สุริยา (2536) การมีส่วนร่วมในงานกลุ่ม เนื้อที่ถือครองมากและได้รับการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมเป็นอย่างดีก็มีส่วนต่อความสำเร็จของกลุ่มได้ดี

พันธุ์ข้าวสำรอง เป็นข้าวพันธุ์ดีตามวัตถุประสงค์ในการเป็นแหล่งสำรองพันธุ์ข้าวเปลือกให้แก่เกษตรกรใช้ประโยชน์ร่วมกัน รวมทั้งรวบรวมข้าวเปลือกเพื่อรอการจำหน่าย รวมทั้งการกู้ยืมพันธุ์ข้าวและกู้ยืมเพื่อไปบริโภค กรมส่งเสริมการเกษตร (2540) การกู้ยืมพันธุ์ข้าวและกู้ยืมเพื่อไปบริโภค กำหนดอัตราดอกเบี้ยและช่วงเวลาของการกู้ยืม โดยให้ทำหนังสือกู้ยืมให้ใช้ตามแบบใบยืมข้าวที่กรมส่งเสริมการเกษตรกำหนด แต่กลุ่มนางข้าวประจำหมู่บ้านส่วนใหญ่ใช้ตามแบบใบยืมข้าวของนางข้าวกำหนดเอง ส่วนการคัดพันธุ์ข้าวคืนส่วนใหญ่ทำถูกต้องตามหลักวิชาการ โดยมีการกำหนดคุณภาพข้าว ชนิดพันธุ์ข้าว วัน เวลา และสถานที่การชำระหนี้ และทำหนังสือส่งคืนชำระการยืม การจัดทำบัญชีสามารถตรวจสอบได้ มีการจัดทำใบยืมข้าวและใบชำระคืนข้าว มีสมุดบัญชีคุมข้าว บัญชีชื่อยอดหนี้ข้าว และมีจำนวนเงินทุนหมุนเวียนประจำนางข้าวทุกปี

ความสำเร็จของกลุ่มการจัดการนางข้าว ขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถของคณะกรรมการในเรื่องการจัดระเบียบการประชุมให้เหมาะสมตามฤดูกาล เน้นการคัดพันธุ์ข้าวตามหลักวิชาการ ทำหนังสือสัญญากู้ยืม ยึดเวลาชำระคืน จัดอบรมเรื่องการทำบัญชี และขอสนับสนุนจากหน่วยงานราชการ การจัดการนางข้าวประจำหมู่บ้านสู่ความสำเร็จเนื่องจากคณะกรรมการบริหารนางข้าวมีความรู้ความสามารถ สามัคคี ซื่อสัตย์ และความร่วมมือของสมาชิก พงษ์ศักดิ์ และคณะ (2540) พบว่า ผลสำเร็จในการดำเนินงานของกลุ่ม มีองค์ประกอบหรือปัจจัยภายในที่นำไปสู่ความสำเร็จได้แก่ ความรู้ความสามารถของคณะกรรมการและฝ่ายจัดการ ความซื่อสัตย์สุจริตของทุกฝ่ายในองค์กร ความร่วมมือของสมาชิก การทำธุรกิจแบบครบวงจร ความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจของกลุ่ม การได้รับการสนับสนุนจากแหล่งเงินทุน การจัดสรรผลประโยชน์ที่เป็นธรรม ระบบการ จัดทำบัญชีและการตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพ ส่วนองค์ประกอบหรือปัจจัยภายนอกได้แก่ เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องให้การสนับสนุนเอาใจใส่

ดูแลอย่างเต็มที่ ได้รับการสนับสนุนด้านเงินทุนและปัจจัยการผลิตจากทางราชการและองค์กรเอกชน และการฝึกอบรมของเจ้าหน้าที่ที่ตรงกับปัญหาและความต้องการของสมาชิกกลุ่ม

ข้อเสนอแนะ

1. การจัดประชุม พบว่าคณะกรรมการบริหารนางข้าวมีการจัดประชุม โดยการจัดประชุมดำเนินการของคณะกรรมการ 2-3 ครั้งต่อปี และจัดประชุมสมาชิก 1 ครั้งต่อปี ดังนั้นการจัดประชุมคณะกรรมการบริหารนางข้าว ควรมีการจัดประชุมเป็นระยะๆ ตามที่เห็นควร เช่น ทุก 2 เดือน หรือทุก 3 เดือน เพื่อให้การดำเนินงานของคณะกรรมการได้บรรลุวัตถุประสงค์และรับทราบการดำเนินงานร่วมกับการจัดประชุมสมาชิกของนางข้าว เพื่อการรับทราบและมีการปฏิบัติตามเงื่อนไขของนางข้าว อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง

2. พันธุ์ข้าวสารอง พบว่าร้อยละ 85.0 มีพันธุ์ข้าวสารองนางเฉลี่ย 2.85 ตัน และร้อยละ 15.0 ไม่มีพันธุ์ข้าวสารองนางจึงเป็นปัญหาของการจัดการนางข้าวประจำหมู่บ้านได้แก่ การคืนข้าวสารองไม่ได้ตามเป้าหมาย และไม่ได้มีการคัดพันธุ์ข้าวเมื่อส่งคืนข้าว ดังนั้นนางข้าวควรมีพันธุ์ข้าวสารองเก็บไว้ในนางสำหรับเป็นแหล่งสำรองพันธุ์ข้าวให้เกษตรกรใช้ประโยชน์ร่วมกัน โดยเน้นการคัดพันธุ์ข้าว จัดหาเมล็ดพันธุ์ดี ประสานกับหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องในการผลิตเมล็ดพันธุ์เพื่อสนับสนุนพันธุ์

3. การกั๊มข้าว มีการกั๊มพันธุ์ข้าวทำพันธุ์และบริโภค ดังนั้นคณะกรรมการบริหารนางข้าวควรกำหนดปริมาณพันธุ์ข้าวที่จะให้สมาชิกกั๊มกำหนดอัตราดอกเบี้ย ช่วงเวลาของการกั๊มและการส่งคืนที่แน่นอน ให้มีการจัดทำหนังสือสัญญา กั๊มและมีผู้ค้ำประกันคณะกรรมการบริหารนางข้าวควรพิจารณาใช้เวลาชำระคืนตามความจำเป็น

4. การคัดพันธุ์ข้าวคืน การคัดพันธุ์ข้าวที่เกษตรกรนำมาคืน เพื่อเป็นพันธุ์สำรอง ดังนั้นควรวางแผนในการฝึกอบรม ให้ความรู้เรื่องการคัดพันธุ์ข้าวตามหลักวิชาการ โดยเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลและอำเภอเป็นที่ปรึกษา ประชุมชี้แจงให้สมาชิกกลุ่มนางข้าวมีการคัดพันธุ์ข้าว โดยมีคณะกรรมการตรวจสอบและดูแลการคัดพันธุ์ข้าวคืนอย่างใกล้ชิด

5. การจัดทำบัญชี พบว่าคณะกรรมการขาดความรู้เรื่องการจัดทำบัญชี และขาดประสบการณ์การทำบัญชี ดังนั้นควรวางแผนในการฝึกอบรมเรื่องการจัดทำบัญชี โดยมีเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบล และอำเภอเป็นที่ปรึกษาและตรวจสอบความถูกต้อง

6. ความสำเร็จของกลุ่มนางข้าวประกอบด้วยความรู้ความสามารถของคณะกรรมการบริหารงาน ความสามัคคี ความซื่อสัตย์สุจริต การมีส่วนร่วม ความร่วมมือของสมาชิก

ระบบการจัดทำบัญชีและตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพ การจัดสรรผลประโยชน์ การสนับสนุน
ด้านเงินทุนและปัจจัยการผลิต วิชาการ และการฝึกอบรมของเจ้าหน้าที่

7. การส่งเสริมการเกษตรกลุ่มนางข้าว ควรส่งเสริมและฝึกอบรมการจัดทำบัญชี เน้น
การคัดพันธุ์ข้าวตามหลักวิชาการ จัดหางบประมาณและปัจจัยการผลิตสนับสนุน วิชาการ
การป้องกันโรคและแมลง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการจัดการนางข้าวประจำหมู่บ้านในจังหวัดเชียงใหม่ และ
ศึกษาถึงปัจจัยการจัดการบางประการเท่านั้น จึงมีข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการประเมินผลความสำเร็จของการจัดการนางข้าว นำสู่การปรับปรุงการ
ดำเนินงานนางข้าว
2. ควรศึกษาถึงระบบการจัดทำบัญชีนางข้าวที่คณะกรรมการสามารถจะนำไปปฏิบัติ
ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และจัดทำคู่มือเพื่อแนะนำคณะกรรมการนางข้าว